Anul II. Nr. 2

Ianuarie 1952

Ad me currendum est
in omni judicio
(De Imitatione Christi.
Lib. III. Cap. 46)

ÎNDREPTAR

FOAIE PENTRU GÂND ȘI FAPTĂ CREȘTINEASCĂ

„CHIABURII"

Cine urmărește atent publicațiile din R. P. R. rămâne surprins de stăruința și de învierșunarea crescândă cu care gazetarii și activiștii de tot felul denunță poporului un dușman încă nerăpus: chiaburul.

Omul neprevenit care ar fi ispitit să-și facă, cu ajutorul scrisului din republica populară progresistă, a idee despre stările societății românești de până la 23 August 44, ar fi înclinat să creadă că țăranii români erau oameni cu chimirul plin, scăldați în osânză; burtoși ca „poenarii" pe care ni-i înfățișează albumele de propagandă ale străinilor amatori de exotic, care au trecut, în fugă, pela noi.

Ce vor comuniștii să spună când vorbesc de „chiaburi", e una; ce sunt în realitate acești oameni, e alta. „Chiaburul" ce stă, cumplit, în calea „progresului" dorit de gunoaiele pe a căror mână a ajuns biata țară sunt țăranii.

Despre acești eroi tăcuți -despre acești țărani- s'au spus, în toate vremile, de toate. Păpușarii vieții publice i-au preamărit; ciocoii i-au ocărit; poeții i-au cântat; jandarii i-au bătut. Au fost, când „talpa țării", când „oameni care n'au dreptul să vorbească, fiindcă le put picioarele" (deși umblau desculți, sărmanii!); când „sfinți", când „pezevenghi"; când „vicleni", când „lași", când „hoți".

Iară ei rămâneau ce-au fost demult . . . Se nășteau în sărăcie, munceau ca robii, trăiau în sărăcie și mureau fără să țipe de groază. Se'nsurau de tineri, dăruiau statului atâția copii câți binevoia Domnul Dumnezeu să trimită. Din aceștia răposau (de bubă, de pocitură, de al' din vânt . . .) tot atâția câți binevoia același neînțeles și bun Dumnezeu. Erau tăcuți din fire. Bucuriile vieții lor erau puține. La 40 de ani erau „moși". O duceau greu, mai ales din pricina lipsei de bani: pentru „gaz", pentru „cribituri", pentru sare, pentru lampă, pentru coasă. „Coșul" de lampă (numărul 5) îl peteceau cu hârtie până nu mai străbătea prin el lumina. Bătrânii cruțau cât puteau prostul tutun. De cuteza vreunul să pună'n pământ două fire de tutun, pușcăria îl mânca: uneori își vindea cureaua de pământ ca să scape de belea. Căci tutunul era izvor de venit pentru Stat. (De drept. De fapt . . . știe lumea cum era). Întrebuințarea zahărului îi era aproape necunoscută; zăhăr se da copiilor pe patul de moarte, ca să aibă și ei o clipă de mare desfătare . . . Și cu toate acestea, nu-i ura pe [illegible]ri; nu ura nici Statul lor. Pupa mâna boere[illegible]ă, părându-i-se că așa trebue, după rânduiala firii. De-l „ofensa" boerul, el nu putea trage sabia din teacă spre a-și apăra onoarea. (N'avea teacă în care să-și poarte sabia . . .). Era deci laș. Om care nu cunoaște legile, scrise, ale onoarei.

Statului -acestui neîmblânzit dascăl de morală- care-l băga'n pușcărie când, de prea multă sărăcie, încerca să-și crească singur iarba otrăvită- el îi dăruia luminile ochilor: feciorii pe care cu mare necaz îi crescuse. La vremi de cumpănă, din plugar devenea dorobanț. Lupta cu flintă atât de veche că se crucea și dușmanul văzând-o.

Eminescu spunea că trebue să ne fălim cu acest umil țăran care în plin veac al 19-lea — ce pentru noi reprezintă „domnia frazei și a pospăelii otrăvite" — reprezintă cu aceeași bărbăție frumoasele pagini ale unui trecut „când toată țara era cu dânsul" . . .

Așa a fost întotdeauna. Așa este și astăzi. De el se lovește vrerea de batjocorire a veniturii dela conducerea României de azi. Aproape numai de el. Căci ceilalți sunt pe sfârșite.

Armata țării -singura instituție în care politica nu putuse pătrunde- a fost desființată, prin ukaz. Mândrul corp ofițeresc, nimicit sistematic. Tineretul universitar mai tot aruncat în închisori, deportat, ucis. Preoții și Episcopii bisericii, arestați. Bisericile prefăcute. Oamenii politici închiși, până la unul. Intelectualii care n'au vrut să urle cu lupul, distruși fără milă. Puținii bogătași ai satelor, jefuiți de avutul lor și purtați prin închisori.

Cei hotărîți să-și vândă pielea cât mai scump au apucat armele și au pornit spre codri. Ocupanții socotesc cu stingerea neamului lor, pe curând.

Și totuși! În calea vrerii slugilor moskicești stă, liniștit dar neplecat, încă un dușman: țăranul! Țăranul de care ne-am adus aminte numai la vreme de nevoe: cam pe la vremea alegerilor. El, cel neluat în seamă, s'a făcut piatră de poticnire pentru „progresismul" roșu. Pe el nu-l pot aresta, fiindcă-i multiplicat în milioane.

Cei ce vor fi chemați la cârma țării libere de mâne au o grea datorie de suflet: să transforme porecla de astăzi în renume. Prin orânduirea viitoare să facă din tot țăranul un „chiabur". Adecă un om cu stare.

G. RACOVEANU

AN NOU

Mulți ani, Români!

Acesta este cuvântul oamenilor pământului nostru la începutul anului nou. Țineți, Români, neclintită credința în ziua liberării și a mântuirii. Nu poate fi orânduire umană care să nu se ridice și să nu sfărâme lanțurile sclaviei, cum nu poate fi iertare cerească pentru cei care apasă sub jugul exploatării alte popoare.

Vă trimit cuvântul de speranță și de încredere din cetatea de pe malurile Tibrului, de unde își are originea poporul român. De la Roma împăratului Traian al cărui nume răsună, în aceste zile, în cântarea de urare a satelor:

„bădica Traian, cel care a ales locul de arat și de semănat"; dela Roma eternă pleacă urarea mea până la Carpați și până la Dunăre, până la marea cea mare și până la țărmurile Nistrului, cu stema Moldovei săpată în zidurile cetăților lui Ștefan Vodă.

Mulți ani,
scriitorilor și artiștilor, osândiți la sila groaznică de a-și ascunde simțirile și de a împleti în taina sufletelor blestemele suferinții și speranța mântuirii!

Mulți ani,
oamenilor de carte, profesori, învățători, magistrați sau preoți și tineri studenți, cari de-a pururea v'ați încălzit de credința unei omeniri mai drepte și mai bune și zilnic ați propovăduit nestrămutatele idealuri ale poporului român!

Mulți ani
și sănătate muncitorilor cari cu munca lor nepregetată țin în permanentă mișcare și în continuă productivitate minele de cărbuni și de aur și sondele de petrol!

Țintuiți steagul cu țintele credinței, că nu va mai întârzia ziua libertății. Bogăția pământului nostru va fi, în ziua liberării, ca nicicând vreodată, spre mulțămirea celor mulți și spre folosul României.

De când România a căzut pradă regimului comunist, regim străin sufletului, străin cugetului și străin simțirii românești, bogățiile pământului și a muncii Românilor au dispărut. Au fost înghițite de o imensă, de o flămândă și fără fund prăpastie.

Muncitorii uzinelor, ai fabricelor, ai minelor și ocnelor au îmbrăcat vestmântul tăcerii.

Mulți ani,
celor mai apropiați ai sufletului meu, muncitorilor brazdei și holdelor, muncitorilor de prin păduri și codri, răsfirați în satele câmpiilor roditoare și în cătunele tăinuite prin munți! Voi sunteți cei schingiuiți de urgia păgână a nedreptății și a neomeniei. Nici din vremea trecerii Tătarilor cronica nu amintește nelegiuiri mai crunte împotriva omului și mai păgâne împotriva bisericii ca în zilele de acum.

Și nu pot să vă dau uitării vrednici Episcopi și cucernici preoți, slujitori neînfricați ai bisericii lui Christos, aruncați în întunericul temnițelor, cum nu pot să trec în seama tăcerii pe cei împrăștiați în câmpurile de muncă silnică, sau în câmpurile de izolare, oameni învățați și de omenie al căror nume nu mai este iertat nimănui să-l pronunțe.

Ci ziua, când minciuna și falsificarea vor fi sfâșiiate, se apropie. Ziua libertății va fi ziua de biruință a adevărului, strălucitor în lumina soarelui și la cunoașterea oamenilor din toate părțile lumii.

Cu adevărat aceia va fi ziua mântuirii.

Omul intelectual, muncitor al pământului sau al fabricelor nu va mai fi sclavul exploatat și România nu va mai fi țara exploatată de suflete păgâne și de mâini străine.

O! . . . Văd cum se apropie ziua libertății, ziua adevăratului progres de luminare și de înălțare a omului și smerit îmi plec genunchii spre închinare.

Români! Credeți cu tăriie în ziua liberării, în ziua mântuirii!

EMIL PANAITESCU

Știința modernă și existența lui Dumnezeu

de PAMFIL CĂRNAȚIU

Savanții „progresiști", însărcinați să dea imbolduri științei sovietice, sunt de părere că cea mai importantă „sarcină a științei" ar fi aceea de a combate „misticismul și superstițiile". Misticism și superstiție înseamnă în limbajul comunist religie și credință în Dumnezeu. Iar religia, după cum se știe, este cea mai autentică expresie a „reacțiunii" contra revoluției proletare.

In democrațiile populare rostul omului de știință este de a arăta masselor că Dumnezeu este o invenție burgheză și că afară de problemele lumii materiale și de partid nu poate exista nimic. Știința sovietică a descoperit multe din misterele existenței, iar dacă cineva ar mai avea îndoială în această privință poate fi sigur că viitorul va dovedi pe deplin că lumea există dela sine, că universul evoluiază după legile dialecticei marxiste și că pentru explicarea universului nu e nevoie a se recurge la ideea existenței lui Dumnezeu.

Se știe că „știința progresistă" (care a inventat atâtea lucruri!) n'a fost încă în stare să inventeze surogatul care să înlocuiască pe Dumnezeu în rosturile lumii. Și pe cât se pare e greu să se ajungă și la această invenție mai ales că preocuparea principală a „colectivului de savanți" este de a inventa . . . „inventatori" ruși în toate domeniile științei și ale tehnicei. Marele progres al „celei mai avansate științe din lume" se pare a fi desgroparea materialismului perimat, care devenise ridicol, cu cel puțin o jumătate de secol în urmă.

Din fericire însă progresiștii de azi ca și ateii de ieri nu sunt oracol fără greș. Teoriile și presupunerile lor sunt desmințite de știința de azi și mai ales de descoperirile moderne. De aportul fizicei moderne s'a ocupat Sfântul Părinte în discursul pe care l-a ținut în 25 Noemvrie 1951, în fața Academiei Pontificale de Științe.

Plecând dela constatarea că știința adevărată, pe măsură ce descopere tainele naturii, întărește vechile argumente în dovedirea existenței lui Dumnezeu, Pius XII face o analiză profundă a nestatorniciei materiei și a ordinei care există univers. Vechiul itinerar al minții spre Dumnezeu începe, după concepția creștină dela faptul experimentat al schimbării, al transformării și al mișcării materiei în univers. Sf. Părinte s'a folosit cu rară competență tocmai de concluziile fizicei moderne, de rezul-

continuarea în pag. 4

Între Răsărit și Apus

de ALEXANDRU MIRCEA

Dela o vreme încoace se notează în Apus o dorință tot mai accentuată de a relua contactul cu tradiția spirituală a Răsăritului și un interes tot mai viu față de bogata experiență religioasă a Bisericii orientale rămasă, după ruptura dela 1054, ca o comoară pecetluită pentru mulți. În locul rezervei și al neîncrederii ce domnea până mai acum aproape peste tot în Apus, se răspândește, în cercuri tot mai largi, simpatia și admirația față de ceeace constitue specificul spiritualității răsăritene. Desele publicații apărute în ultimii ani, frumoasele studii asupra gândirii teologice a Răsăritului, asupra psihologiei religioase și asupra caracterelor specifice ale pietății în Răsărit, stau mărturie că nu e vorba de un fenomen accidental și sporadic ci de ceva foarte semnificativ. În această întoarcere spre Răsărit, unii au văzut un semn al decăderii Apusului: secătuit de prea multă raționalizare, Apusul catolic ar căuta în misticismul oriental un isvor de reînnoire spirituală. Se prea poate. Dar e vorba totuși de altceva. În acest interes față de spiritualitatea răsăriteană noi vedem o afirmare a conștiinței ecumenicității creștine. La baza acestui interes stă de fapt dorința de a valorifica tot ce aparține întregei tradiții creștine, fie din Răsărit, fie din Apus, și de a reîmprospăta acel schimb de sugestii și de influențe, acea osmoză și integrare naturală între cele două tradiții, care se dovedise atât de rodnică înainte de despărțire.

Redescoperirea valorilor de adâncă gândire creștină și de intensă trăire religioasă ale Răsăritului nu mai e lăsată astăzi în seama specialiștilor. Cercul celor ce doresc să intre în comuniune cu spiritul tradiției răsăritene se lărgește mereu. Apropierea și intrarea în contact cu acest spirit a fost înlesnită în ultimul timp, în Apus, nu numai de mișcarea pentru unirea Bisericilor ci și de efortul de reînoire a pietății liturgice și biblice care, în timp ce în Răsărit a rămas mereu vie, în Apus se mai păstra doar în tradiția unor ordine călugărești, ca a Benedictinilor bunăoară. Grupări ca aceea a Părinților Benedictini dela Chevtogne (Belgia), prin frumoasa lor revistă Irénikon, Centre d'information pour l'Orient din Bruxelles, grupul de studii Istina dela Paris, Obra pro Oriente dela Madrid. Institutul oriental și Asociația Unitas dela Roma, Das östliche Christentum și celelalte asemănătoare din Germania, Olanda, Anglia, America, prin diferitele studii și publicații ale lor, prin conferințe și manifestații religioase, se străduiesc să pună în relief aspectele pozitive ale spiritualității răsăritene, înlăturând prejudecățile pe care veacuri de despărțire le-au adunat în jurul lor.

Această mișcare autentic creștină e totuși privită cu scepticism și cu neîncredere uneori. Unora li se pare că o mie de ani de despărțire au dus la o așa diversificare și împietrire a deosebirilor dintre Răsărit și Apus încât o apropiere între mentalitățile ce le stau la bază a devenit astăzi imposibilă. Ne permitem însă să amintim că chiar dacă nu s'ar fi făcut ruptura dintre Răsărit și Apus, mentalitățile ce le stau la temelie tot ar fi evoluat în direcții deosebite, pentrucă așa era normal să fie. Creștinism nu înseamnă uniformizare, nivelare sau reducere la o unitate silită și artificială. Dimpotrivă, conținutul spiritual al creștinismului are aspecte atât de multiple și de variate încât nu-și poate epuisa posibilitățile de realizare într'un singur tip de spiritualitate. Din contactul dintre creștinism și realitățile concrete istorice, din fuziunea cu diferitele culturi și temperamente etnice, cu diferitele mentalități și atitudini psihologice nasc mereu noi tipuri de spiritualități care sunt perfect legitime atâta timp cât nu pretind să devină exclusive. Ele denotă pe lângă bogăția interioară a creștinismului atât puterea lui de adaptare cât și capacitatea de asimilare prin care e în stare să armonizeze într'o unitate profundă culturile și mentalitățile cele mai disparate. Acest fapt se verifică de altfel în însăși sânul Bisericii din Apus, unde s'au putut desvolta tipuri de spiritualitate foarte deosebite între ele, precum tipul franciscan, tipul benedictin, tipul iezuit, etc. E interesant de observat că spiritualitatea benedictină, — de exemplu — bazată pe viața liturgică înainte de toate, are mai multe puncte de contact cu spiritul tradiției orientale decât cu unele tendințe ale pietății contemporane din Apus. Și totuși nimănui nu i-a trecut vreodată prin minte să spună că spiritualitatea benedictină e anacronică, depășită sau că nu e autentic catolică. Deasemeni există deosebiri sensibile în felul cum se manifestă vieața catolică în Italia de pildă, în Germania, în Spania, în Franța sau în Statele Unite.

continuarea în pag. 3

ORIZONTURI MOLDOVENE

(1582--1646)

de

OCTAVIAN BÂRLEA

Moldova, aşezată la atingerea imperiului turcesc cu regatul polon şi la întretăerea culturii orientale cu cea occidentală, după ce a trecut şi peste ea în oarecare măsură vântul „Reformei" adus de Despot Vodă şi de Iancu Sasul, deşi era sub suzeranitatea Porţii şi aparţinea creştineşte de patriarhia din Constantinopol, a avut la sfârşitul sec. XVI şi la începutul celui al XVII momente de deschidere sufletească faţă de Occidentul latin. În trecerea peste diferitele prejudecăţi, adunate secole dearândul de luptele religioase, ea făcând paşi spre Roma a precedat mişcarea de unire a Ucrainenilor. Dacă totuşi atunci nu s'au cules roade, motivul trebue aflat în desele schimbări de principi.

Iniţiatorii acestei mişcări au fost principele Petru Şchiopul (1582—1591) şi metropolitul Moldovei Gheorghe Movilă: ambii au presentat în scris omagii Sfântului Părinte; şi cu ei într'un gând erau şi episcopii moldoveni Agaton şi Ghedeon. După o pauză — adusă de domnia lui Aron Vodă —, mişcarea aceasta a fost apoi reluată de principii Ieremia Movilă (1595-1606) şi Simion Movilă (1606-1607): primul a trimis omagi Sfântului Părinte şi a reaşezat în scaunul metropolitan pe fratele său Gheorghe Movilă care se gândea chiar ca episcopii ortodocşi cu cel catolic să ţină sinod comun pentru îndreptarea stărilor religioase din Moldova (1599); iar al doilea, mergând pe urmele fratelui său, a prezentat şi el omagii Sfântului Părinte (Cfr. **Hurmuzachi**, Documente, III, XI; Revista catolică, II, III, IV; Diplomatarium italicum, II). După ei însă a început, cu relative întreruperi, să crească în Moldova influenţa grecească, şi atitudinea amintită a fost părăsită. Dar a fost reluată dincolo de Moldova, în regatul polon, sub altă formă şi în mijlocul altui popor, de **Petru Movilă**, fiul lui Simion Movilă şi nepotul lui Gheorghe şi Ieremia Movilă.

Începutul secolului al XVII a aflat pe Ucraineni în mare tensiune. Aparţinând politiceşte regatului polon, erau şi ei la marginea unei lumi — a celei occidentale — însă din punct de vedere religios se ţinuseră de orientul bizantin. O schimbare de orientare a fost introdusă prin sinodul din Brest (1596), unde metropolitul ucrainean Rahoza cu 5 episcopi au îmbrăţişat unirea cu Roma. Dar nobilul ucrainean Ostrogskij şi-a adunat în juru-i pe alţi doi episcopi şi pe toţi cei ce n'au consimţit la acest act, şi au urmat apoi ani de dramatice lupte fratricide. Neînţelegerea dintre Ucraineni n'a fost de natură numai religioasă, căci pe ea s'au grefat o mulţime de motive politice, şi chiar de cele religioase streine Ucrainenilor, pentru ca să întreţină şi sporească focul. Protestanţii din Polonia au fost bucuroşi de alianţa cu Ostrogskij, ca să-şi poată susţină interesele. Regele Poloniei, după sinodul din Brest, dorea să fie promovată unirea. Dar Moscova dorea să prevaleze Ortodoxia, fiindcă slăbind astfel Polonia, pregătea terenul ulterioarelor ei cuceriri. Iar patriarhia din Constantinopol, prin emisari ce faceau peste Ucraina drum spre Moscova şi îndărăt, şi prin exarhi, făcea tot ce-i sta în puteri pentru frângerea unirii.

În mijlocul acestor frământări în fruntea Bisericii ortodoxe ucrainene a ajuns Petru Movilă (1633—1646), care după moartea tatălui se refugiase cu familia în Polonia şi devenise arhimandrit al mănăstirii Pecerska din Kiev (1629). El n'a fost primul metropolit ucrainean ortodox după unirea dela Brest, căci, înaintea lui pe scaunul Kievului fusese Iob Boretzkij, şi aceluia îi urmase Isaia Kopinskij. Nici n'a ajuns metropolit fiindcă scaunul ar fi fost vacant, ci fiindcă motive politice i l-au făcut vacant. Delegaţii ortodocşi întruniţi la Warşovia cu ocasia alegerii şi încoronării lui Vladislav IV, au cerut recunoaşterea Bisericii şi ierarhiei ortodoxe. Însă deoarece regele n'a vrut să întărească pe metropolitul Kopinskij, care simpatiza cu Moscova, delegaţii amintiţi au ales de metropolit pe arhimandritul Petru Movilă. Sfinţit arhiereu în 1633, Movilă a alungat din scaunul metropolitan pe Kopinskij şi ajutat de un grup de moldoveni a înfrânt rezistenţa din mănăstiri, ca apoi să conducă Biserica ucraineană cu toiag de fier, şi la moartea lui unii preoţi să respire uşuraţi, iar alţii — din ucenicii lui — să-l venereze ca pe un sfânt.

De numele lui Movilă se leagă nu numai **Mărturisirea ortodoxă**, ci şi **Colegiul din Kiev**, fondat de el după modelul colegiilor iezuite, cu limba de propunere latină (când nici Uniţii nu obţinuseră acest favor!) — Colegiu care şi-a deschis apoi filiale la Moscova şi la Iaşi —. Lui îi revine de asemenea meritul de-a fi făcut şi o moderată reformă rituală, în **Trebnikul** publicat de el, inspirându-se din ritualul occidental. Şi tot lui, conform recentelor cercetări, se datorează şi o interesantă încercare de apropiere a Bisericii ortodoxe de Biserica romano-catolică.

Gândul lui Movilă de apropiere de Biserica occidentală romană îl arată mai multe documente. Încă de pe când era candidat la arhimandriţie, vorbind cu episcopul Meletie Smotritzkij despre deosebirile dintre cele două Biserici, a exclamat: „Quid propter summum esset Deum, quod Ruthenos in tantum a Romanis disterminaret?" Mai apoi, cu ocasia numirii de metropolit, a promis şi a jurat în palatul regelui Vladislav (1633) că va promova unirea Rutenilor ortodocşi (Cfr. **De Conf. orth. Petri Mohilae**, pp. 59-60). Promisiunea aceasta a căutat să şi-o împlinească, deoarece în anii păstoririi sale s'au făcut două încercari de unire. Cea dintâi se datoreşte principelui Volhiniei Sanguszko (1635—1638), care avea consimţământul clerului şi al nobililor ortodocşi. (Aceştia sperau să obţină demnitatea patriarhală pentru scaunul arhieresc din Kiev). În instrucţia pe care Sanguszko a dat-o legatului său, dominicanul I. Damaschin, se spunea: „Referendum est Sanctissimo Domino Nostro quod Mohila metropolita Kioviensis schismaticus, est intrinsece inclinatus ad unionem, et libentissime vellet illam una hora videre, sed propter metum Kosachorum (quod tamen minus est) non audet aperte, sed magis propter nobilitatem, quae nobilitas per media postquam macerabitur, in schismate, certo certius metropolita aderit et non contradicet" (**E. Smurlo,** Le Saint Siège et l'Orient orthodoxe russe 1609-1654, Prague 1928, P. II p. 113).

A doua încercare de apropiere a fost iniţiată de episcopul unit Terletskij (1643). La sugestia acestuia, Urban VIII a scris regelui Poloniei, episcopilor latini, lui Movilă şi castelanului Adam Kissel, în vederea promovării concordiei. Regele Vladislav a însărcinat pe capucinul Valerian Magni să ducă la Roma răspunsurile lui Movilă şi Kissel. Compendiul italian al scrisorii lui Movilă zice:

„Scrisoarea metropolitului constă din trei capete: primul e despre deosebirile dintre Biserica latină şi greacă; al doilea, despre condiţiile sub care doreşte să se facă unirea; şi al treilea despre calea pe care crede că ar putea duce pe Ruteni la unirea universală cu Sfântul Scaun.

„Referitor la primul spune că amintitele diferenţe sunt mai degrabă verbale decât esenţiale, pentrucă în ceea ce priveşte purcederea

continuare în pag. 3

PSALMUL 5

I

Pleacă-ţi, Doamne, urechea la cuvintele mele,
suspinarea mea ascultă-o;
Ia aminte glasul rugăciunii mele,
Regele şi Dumnezeul meu!

Căci spre tine, Doamne, îmi îndrept rugarea,
dimineaţa tu auzi glasul meu;
dimineaţa îţi pun înainte rugăciunea mea şi aştept.

II

Tu nu eşti Dumnezeu căruia să-i placă nedreptatea;
cel rău nu poate sta lângă tine,
şi necredincioşii nu-ţi pot înfrunta privirea.

Pe făcătorii de rele urăşti;
pierzi pe toţi cei ce grăesc minciuna;
Pe bărbatul crud şi viclean
Domnul îl detestă.

III

Iară eu, prin preamultă bunătatea ta,
voiu intra în casa ta,
mă voiu prosterna în sfântă biserica ta,
întru frica ta, Doamne.

Pentru vrăjmaşii mei poartă-mi paşii întru dreptatea ta,
calea ta netezeşte-o înaintea mea.

IV

Căci în gura lor nu e sinceritate,
inima lor râjneşte vicleşug;
mormânt deschis e grumazul lor,
limbile lor deprind linguşirea.

Pedepseşte-i, Dumnezeule,
prin planurile lor să cadă.
Alungă-i pentru mulţimea fărădelegilor,
căci s'au răzvrătit împotriva ta.

Dar pe cei ce aleargă la tine fă-i să se veselească
şi deapururea să salte.
Ocroteşte-i, şi să se bucure de tine
cei ce iubesc numele tău.

Căci tu, Doamne, vei binecuvânta pe cel drept:
bunătatea ta ca un scut, asupră-i va sta.

(Traducere de **Octavian Bârlea** şi **George Racoveanu**, după LIBER PSALMORUM. Nova e textibus primigeniis interpretatio latina cum notis criticis et exegeticis. Roma 1945).

JOCUL ÎNGERULUI

Îngerul, Sfinţia Sa,
Şi-a pus straiul nou de nea.
Din lumină, fir cu fir,
Şi-a ales un patrafir
Singur, cu mânile lui
Şi-a pornit aşa, hai-hui,
Când prin cer, când pe pământ,
Când pe ape, când pe vânt.

Se ducea, unde, nu ştiu,
Că era tare sglobiu
Şi mergea şi tot sărea
Dintr'o stea într'altă stea,
Sbura ziua pe oceane,
Noaptea aţipea'n icoane,
Se da tumba, sus, în nori
Şi bea roua, jos, din flori.

Azi aşa şi mâine-aşa,
Se juca Sfinţia Sa:
Joc de înger mic, şoltic
Cu gene de borangic.

Într'o seară, bunăoară,
Fugărea o căprioară
Prin poiana lunii pline.
Ce să vezi? Două jivine,
Par'că lupul şi-o ursână
-Baci la oile din lună-
Grăiră Sfinţiei Lui
Drept, pe limba cerului,
Că vânatul nici a glumă
Nu-i permis în sfânta lună,
Că s'a pus cuvânt de pace
Între Sfinţi şi dobitoace
Şi că ciuta-i de coral:
Înger el, ea animal . . .

Azi aşa şi mâine-aşa,
Se juca Sfinţia Sa:
Joc de înger mic, şoltic
Cu gene de borangic.

Într'o Joi, ba nu, 'ntr'o Miercuri
Făuri vreo două cercuri:
Toarte noi, pentru pământ,
Din aura unui sfânt.
Ieri, pe-ascuns de Dumnezeu,
Se da uţa'n curcubeu.

Dar aseară, pe 'noptat,
L-am întâlnit şchiopătat
L-am luat, l-am înfăşat,
I-am cântat şi l-am pupat,
Că pierzându-şi, biet, călţunii
S'a'nţepat în zimţii lunii . . .

AL. GREGORIAN

Uşi Împărăteşti. Biserica Scheilor, paraclisul din dreapta (1740).

FUNIGEI

de **VASILE POSTEUCA**

Du-mă, gândule, mă du,
Unde nu-i nici da, nici nu.
Mâna veştedă de vis,
Nalbă fă-mi-o'n paradis.
Evantaiul inimii,
Zumzet creşte-mi-l la cer.
Eu nu ştiu, nici tu nu ştii,
Unde m'am pornit năer . . .

Dangăt blând de clopot bate
Ura ce mi-a nins pe gând.
Mă mai ştii singurătate?
Nu te'nchide, dangăt blând.
Exilat în valea vieţii,
Zac de-un dor de altă lume.
Eremit şi fără nume,
Uşa'n calea dimineţii . . .

Dorul Tău de-apururi vine,
Uşurel şi aromind.
Mă trezesc departe'n mine,
Nefiind şi tot fiind . . .
Ezăr tânăr de lumină,
Zâmbetul ţi-l port cercel.
El e'n mine, eu în el.
Urma'n lume ni-i străină . . .

Drumul inimii coboară,
Unde n'am mai fost de-un veac.
M'aştern drumului şi tac,
Neam cu stelele de seară.
Este-un ţărm departe'n vis,
Zodie şi nume n'are.
Eu îl ştiu din depărtare:
Umilinţa, rai deschis . . .

Domnul ştie bine locul,
Unde-mi tot adăst norocul.
Mă priveşte trist, mă ceartă.
Nume n'a lăsat în poartă.
Eră nouă'ncepe-acum.
Ziua se preface'n scrum . . .
Everest se'nalţă'n zare,
Umbra vieţii viitoare.

Doamne, par'că mă ridic.
Universu-i tare mic.
Mile de veacuri, vântul,
Nu-mi ating decât veştmântul.
E iubire, vis, lumină,
Zarea lumii ce-o să vină.
Eri ţi-am fost făcut necaz.
Unde urc? Tu eşti? Extaz . . .

Dumnezeu: un funigel.
Umbră sânt şi nu-s de fel.
Mi-aminteşte că mai sânt,
Numai linişte din vânt.
E-un extaz şi-o depărtare;
Ziua mi-i colină'n soare.
Epitaf lutului să poarte:
Un mormânt
fără de moarte.

Uşi Împărăteşti, de George Russu, Catedrala ortodoxă din Cluj.

RÂSUL ROȘU

Domnul Vișinschi a declarat la ultima adunare a Națiunilor Unite din Paris că propunerea de dezarmare generală și efectivă a puterilor occidentale l-a făcut să izbucnească în hohote nepotolite de râs. Nemulțumit cu atâta, pentrucă nu cumva fenomenala sa declarație să treacă prea puțin observată, a mai repetat cu emfază că a râs atât de mult de năstrușnica iluzie a celor care-și închipuie că Moscova ar avea o dorință cât de redusă de pace și de înțelegere, că s'a trezit și noaptea, de mai multe ori, pentru a râde cu poftă de această glumă reușită . . .

Fără îndoială că râsul domnului Vișinschi n'a avut nimic comun cu rânjetul crud de călău al procurorului general care a suprimat vechea gardă conducătoare a partidului bolșevic din perioada revoluționară. Epoca noastră de ritm accelerat și de memorie foarte scurtă nu poate admite asemenea reminiscențe deplasate. Așa încât credem și noi că izbucnirea de râs a domnului Vișinschi, izvorîtă dintr'o conștiință curată, n'a fost turburată de amintirea nici unei crime. Totuși acest râs ni se pare revelator. Cu atât mai mult cu cât a fost precedat, acum câțiva ani, de un zâmbet sovietic foarte semnificativ. E vorbă de „zâmbetul de superioară compătimire" pe care Kremlinul l-a avut față de decizia fostei Societăți a Națiunilor, prin care Uniunea Sovietică a fost exclusă ca agresor din comunitatea genevează, pentrucă a atacat Finlanda, de care mai era și legată printr'un tratat de neagresiune.

E drept că pe acea vreme, marele Stalin era încă aliatul preferat și mult lăudat al lui Hitler, pe care l-a și îmbrâncit în războiu prin faimosul pact dela 23 August 1939, pentru a pune mâna cu ușurință pe prada ce i se va oferi prin prăbușirea ordinei internaționale existente. Memorabila tocmeală de jaf între cei doi dictatori n'a ținut însă mai mult de două primăveri, fiindcă a fost încheiată de ambii tovarăși cu intenția să se înșele reciproc la timp. Atacul neașteptat al Finlandei n'a fost decât prima surpriză, oferită ca mezelic, cu o grație cuceritoare, rar întâlnită de tiranul georgian la colegul său dela Berlin. Acesta a trebuit să înghită gălușca cu un surâs acru, fiind încurcat în alte părți. Dar a înțeles valoarea gestului, deoarece și el practicase cu pasiune asemenea jocuri.

Din peripețiile bizare ale cârdășiei de pomină nazisto-comuniste, care au constituit aria funerară a unei trepte istorice de civilizație, interesează, pentru moment, numai amănuntul episodului surâs de compătimire al Moscovei, deoarece el a fost preludiul fatal al unui lanț de agresiuni ce au adus pârjolul și asupra restului Europei și a pus în adevărata lumină semnificația izbucnirii recente de râs a domnului Vișinschi. Cum nimeni nu-l bănuește pe crainicul celei de a treia Romă proletară de intenții trădătoare față de stăpânul său [illegible], în urma unei subite reveniri la ideile menșevice pe care le-a profesat în tinerețe (se știe doar că D-nul Vișinschi ocolește cu aceeaș iscusință orice risc personal cu care înoată, spre propriul său folos, în valurile tulburi de sânge ale terorii staliniste), lumea a rămas intrigată. Ea vede în ieșirea intempestivă a D-lui Vișinschi răspunsul autorizat pe care Moscova îl dă ea însăși propagandei de întruniri patronate părintește de poliția de stat a Kremlinului, în care Uniunea Sovietelor e proslăvită „spontan" ca „singura apărătoare cinstită și dezinteresată a păcii" amenințate de „imperialismul exploatator al plutocrației americane".

Pe bună dreptate lumea pune deci întrebarea: ce urzeli de apocalips trebue oare să se țeasă în beciurile tăinuite ale cetății lui Ivan cel Groaznic pentruca D-nul Vișinschi să desvăluie în acest fel senzațional intențiile adevărate ale Sovietelor, când numai un zâmbet a ajuns să înece în sânge un continent întreg? Face impresia că și Kremlinul și-a dat seama de ecoul nedorit pe care la produs hohotul strident de râs ce a întrerupt subit violența agresivă a crainicului său pentru străinătate. Din această cauză s'au și dat ordine să se încerce, pe toate căile și prin orice fel de manevre, a se șterge această impresie defavorabilă. În deosebi s'a pornit o campanie de răstălmăcire a propunerii de dezarmare a Vestului, după rețeta bine cunoscută a tâlharului surprins asupra faptului, care, ca să scape, fuge strigând: „puneți mâna pe hoț!"

E puțin probabil că o asemena șmecherie mai poate prinde și orbi chiar pe cei mai mici, după ce li s'a desvăluit realitatea într'un fel așa de senzațional. Nu este însă câtuși de puțin exclus — ținând seama de faptul că Moscova nu uită și nici nu iartă asemenea gafe — ca hohotele de râs ale D-lui Vișinschi să se transforme, mai curând sau mai târziu, în gemete tot atât de dureroase și de însângerate ca la ceilalți „trădători ai paradisului sovietic" pe care el însuși, cu o admirabilă lepădare de sine, i-a făcut să-și recunoască în mod public „crimele abjecte" săvârșite cândva.

CONSTANTIN SASSU

Și totuși . . .

S'a scris mult și se vorbește și mai mult asupra aspectului politic neconstructiv al actualei emigrații române. Nu există publicație — și slavă Domnului, numărul lor este impresionant — în care să nu se fi evidențiat necesitatea unei uniri și în care să nu se fi făcut însuflețite apeluri pentru realizarea ei. Consider deci inutil a mai insista asupra acestui i m p e r a t i v însușit de toată suflarea românească din exil și atât de mult dorit de către cei din țară, binențeles cu excepția minorității comuniste.

Până acum — cu durere trebue să o recunoaștem — toate încercările de realizare a acestei uniri au fost sortite eșecului și noile tentative, deși inițiate dintr'un indiscutabil spirit patriotic, par să ajungă la același rezultat: accentuarea divergențelor și înmulțirea indiferenților, cari evită să se situeze în poziția de „parte".

În acest impas, întrebarea logică d a c ă o u n i r e m a i e s t e p o s i b i l ă a ajuns curentă în inimile tuturor. Cu teama de a nu se definitiva în sufletele noastre un răspuns negativ la această întrebare — răspuns care ar deveni fatal existenței, viitoare a neamului — încerc a trece la o sumară analiză a situației, pornind dela premisele comune afirmate și însușite de toți: comitete, partide, grupări, mișcări, diverse asociații, organizații și indivizi.

În unanimitate, (infimul procentaj comunist nu jenează calculul) — atât cei din emigrație cât și cei din țară își fixează ca prim scop al întregei lor activități:

1. Eliberarea țării de sub jugul comunist și

2. Crearea unui organism care să permită refacerea țării pe baze democratice corespunzătoare.

Aceasta constitue **esențialul** și pe această temă, cu satisfacție trebue să constatăm, că suntem cu toții în deplin acord. Ce ne lipsește? Mijlocul pentru animarea și realizarea acestui scop: **Unirea** în coordonarea eforturilor individuale, spre a le da un conținut valabil țelului propus. Identificând „Unirea" ca un mijloc și nu ca scop al acțiunilor noastre, realizarea ei nu poate fi bagatelizată, constituind — mai ales în situația de azi — un categoric imperativ fără de care scopul nu poate fi atins. Și pe această temă, marea majoritate românească este principial de acord. Dece atunci nu poate fi concretizată și dece continuăm a prezenta lumii, în contra intereselor proprii, cunoscutul aspect deplorabil? Aci trebue căutată defecțiunea și găsit antidotul. Superficial privind lucrurile, s'ar părea că sunt multe puncte de diferențiere, care nu pot fi acordate între Români. În realitate, **singura și adevărata prăpastie ce ne desparte este numai 23 August 1944.** Această dată — **privită prin două prisme complect diferite** — învenineaza înăbușit raporturile între cei din țară și deschis (pe față) a celor din emigrație.

Din păcate, cele două poziții diferite, care înglobează aproape totalitatea românească, nu reprezintă numai două aspecte ideologice ale aceleiași probleme. Fiecare din ele concretizează acțiuni și reacțiuni în flagrant conflict cu legile țării din epoca în care s'au produs și de aci ușurința cu care, fiecare din acestea, pot fi încadrate între crimele — mai ales în cea de înaltă trădare — prevăzute și penate de legiuirile de dinainte, sau de după 23 August 1944. Ce argumente pot valabil susține că „Lovitura de Stat" dela 23 August, cum înșiși o definesc pregătitorii și făuritorii ei, nu se situează între crimele prevăzute și penate de legile existente la acea dată, sau că reacțiunile ocazionate, ca cele ale „Guvernului dela Wiena" sau a celor cari au continuat lupta de partea devenită adversă, nu suportă acelaș calificativ după legile de după 23 August 1944? Unele au determinat o colaborare cu comuniștii, celelalte o colaborare cu Germanii (nu poate fi vorba de colaborarea cu Germanii în războiul contra URSS, aceasta fiind o poziție oficială a țării).

Intoleranța în admiterea unanimă a uneia din aceste teze, este perfect justificată de faptul că întronarea uneia din aceste atitudini ca legală, atrage în mod automat condamnarea celeilalte și ca urmare, încadrarea în texte de legi a acțiunilor aderenților ei. Cine poate fi arbitrul imparțial în judecarea situațiilor, din moment ce toată suflarea românească se găsește deoparte sau de alta a prăpastiei? Ce judecător ar îndrăzni să nu se recuze ca aderent al vreuneia din aceste teze? Cine poate încrimina, fără a fi el însuși vulnerabil de aceleași acuze? Cine poate da certificate de bună purtare și — fără a pune la îndoială patriotismul și buna credință a fiecăruia — cine s'ar putea lăuda cu reușita acțiunilor sale politice: Făuritorii loviturei de stat ce se găsesc astăzi în închisori sau la adăpostul altor situații decât cele realizate de ei? Guvernele de ocupație ce s'au succedat până la 5. 3. 45, cari s'au măcinat prin însăși componența lor și cari nu au reușit să impună nici un punct propriu de vedere? Guvernul opoziționist dela Wiena fundat pe un teren în curs de prăbușire? Care altă misiune sau delegație, oficială sau neoficială, ce a activat într'o direcție sau alta? Cert este că ambele atitudini s'au soldat negativ. Nici una nu a reușit să salveze interesele țării. Prea puținii indiferenți, cari datorită unor împrejurări excepționale au reușit să evite a se alătura vreuneia din aceste două atitudini, neacționând în nici un fel (din timiditate, nehotărîre sau neputință), pot fi oare — astăzi sau mâine — înscăunați în arbitri ai situației?

A polemiza acum, oportunitatea actului dela 23 August; dacă a fost un armistițiu sau o capitulare; dacă guvernul dela Wiena este mai mult sau mai puțin vinovat decât ceice au pregătit și făurit lovitura de stat; dacă guvernele ce s'au succedat sau persoane private au colaborat temporar sau mai prelungit cu comuniștii, dacă alții au colaborat cu Germanii, sau chiar viitoarea formă de stat a României, este a continua să ne învârtim într'un același cerc vicios, fără putință de evadare. Înseamnă a ne permanentiza în acțiuni infructuoase, pierzând din vedere esențialul, asupra unor teme ce, în nici un caz, nu pot fi acum rezolvate. Cu mai puține șanse încă, se poate trece acum la încercări de stabilirea răspunderilor până ce nu se definitivează, fără putință de contestare, adevărata linie ce trebuia urmată și care ar fi situat țara pe poziția cea mai favorabilă. Și aceasta, nu stă în competența noastră, a părților. Trebue deci să convenim că numai viitorul o va putea determina și că până acum, niciuna din atitudini nu a fost definitiv confirmată.

Dar numai simpla examinare a problemelor ce ne frământă și numai simpla constatare a aspectului ce se oferă, nu poate fi constructivă atât timp cât nu se aduc soluții practice care să ne închege în jurul esențialului. Trebue căutată platforma, acceptabilă ambelor tabere, spre a putea păși la unire, căci numai îndemnurile nu sunt suficiente a o realiza până ce nu se astupă -măcar parțial- prăpastia. Aceste soluții trebue să stabilească principii călăuzitoare valabile pentru toți -atât în exil cât și după eliberare-, căci fără aceasta se risipește multora elanul de participare la lupta de eliberarea țării, activitatea rămâne dispersată, iar eliberarea poate aduce cu sine suferințe, pricinuite de noi înșine, mai accentuate chiar decât cele impuse astăzi țării.

În aceste gânduri, încerc a sugera câteva principii, cu speranța că acceptarea lor ar constitui o reală contribuție la înlăturarea -măcar provizorie- a mărului discordiei dintre noi.

1. Statornicirea principiului imposibilității încadrării în textele de legi existente la 23 Aug. 1944 și următoare, a tuturor acțiunilor cu caracter politic, săvârșite în grup sau individual, pentru realizarea sau ca o consecință a actului dela 23 August 1944.

Atât timp cât pregătirea și efectuarea acestui act poartă pecetia unei acțiuni care nu putea fi justificată prin legile ce tronau la acea dată, consider că nu pot fi invocate aceleași legi pentru calificarea și încadrarea reacțiunilor rezultate din acest act, fără a violenta spiritul moralei. Legile dela 23 August 1944 trebuesc considerate detronate prin însăși acțiunea de siluire a lor, a Loviturei de Stat (reușită în formă, dar fără a-și atinge țelurile propuse în fond), iar cele întronate ulterior, ca lipsite de autoritate, fiind toate alcătuite sub imperiul acestei acțiuni, sau sub directa influență a regimului de ocupație rezultat.

Înscăunarea acestui principiu ar lipsi de obiect acuzațiile de trădare sau de colaboraționism -prezentate printr'o prismă sau alta- care învenineaza actualele raporturi.

2. Stabilirea unui nou criteriu de judecarea infracțiunilor ce au adus prejudicii intereselor poporului Român, săvârșite în țară sau streinătate, luându-se de bază principiile directoare stabilite de ONU. (Charta națiunilor unite, declarația dreptului omului, etc.), puse în concordanță cu împrejurările speciale în care au fost săvârșite și mai ales, cu atitudinea, activă dovedită de infractor în lupta pentru eliberarea țării (de sub comunism).

Judecarea pe baza legilor existente la 23. 8. 44. cât și pe acelor de după această dată ar fi imposibilă, iar judecarea pe baza unor legi detailate, pregătite în emigrație sau în clandestinitate (în țară), ar prezenta, mari lacune din necunoașterea profundă a tuturor situațiilor sau printr'o poziție prea vindicativă. Pentru confirmarea acestei afirmații este suficient să ne amintim de marile dificultăți întâmpinate în administrarea justiției în Basarabia și Bucovina de Nord la eliberare, numai după un an dela ocuparea lor.

3. Încheerea depe acum între diversele partide, grupări și tendințe politice, a unui armistițiu limitat la o perioadă minimă după eliberare (6 luni, 1 an), pentru realizarea climatului politic prielnic desfășurării unor acțiuni de partid.

Nu trebue înțeles prin aceasta, suprimarea activității acestora și nici impunerea unei cenzuri în critica activității persoanelor desemnate la conducerea treburilor obștești ci numai o înfrânare a pasiunilor și o coalizare pentru atingerea primului obiectiv fixat.

Natural, stabilirea acestor principii prezintă multe dificultăți, dar acestea nu sunt de netrecut în fața dezideratului: că totuși o soluție trebue găsită.

GH. BORDEA

ORIZONTURI MOLDOVENE

(1582—1646)

Deasemeni Sfânt Rutenii țin că procedat a filio cu Latinii; și nu e altă diferență între ei decât a prepozițiilor a și **per**, cum a definit Conciliul florentin; nici nu-i supără adaosul **filioque** la Simbol, căci sunt explicative. Despre **azimă** acum Rutenii nu au nici o dificultate, ca să se consacre în aceea, și despre **Purgator** e clar din cărțile lor liturgice că este loc de curățire a sufletelor celor morți, și judecată particulară distinctă de cea universală. Despre invocarea sfinților și viziunea beatifică, aceleași cărți consună cu ale Bisericii latine. Rămâne punctul **primatului Papei**, care constitue cea mai mare dificultate a Rutenilor, care fiind rău înțeles are mai mare putere ca să țină separată Biserica orientală de cea occidentală și ca să pară că nu pot fi împăcate aceste două Biserici dacă una nu cedează celeilalte; și aceasta se consideră a fi imposibil din motivele pe care le are și o Biserică și alta; căci cea Orientală se bazează pe împărțirea patriarhatelor făcută de conciliile generale, la care cu recunoașterea primatului Papei nu se poate prejudeca, și între Ruteni sunt unii care elimină cu totul primatul și nu recunosc alt superior decât pe patriarh. Occidentul se bazează pe unitatea Bisericii, a păstorului și a turmei, și că Sf. Petru a fost capul apostolilor, și aceasta n'o pot nega Grecii, căci imnele lor fac mărturie sigură și sfinții părinți Greci spun același lucru; și așa, dacă s'ar reduce lucrurile la principiile lor, nu se va găsi între Greci și Latini altă deosebire decât în rit.

„Ce privește problema a doua, adecă a condițiilor sub care se pot armoniza aceste două biserici, nepotându-se face acum unirea universală a tuturor Grecilor, căci Patriarhii sunt în puterea Mahomedanilor (pe care metropolitul îi numește **gentili**) ar fi bine să se înceapă cu concordia particulară, și cu unirea Rutenilor, care sunt în pericol să se piardă din cauza desbinării care domnește între ei, adecă între cei uniți cu Scaunul Apostolic, și cei neuniți, și pentru a face această armonie, metropolitul propune următoarele condiții.

„**Întâi**, ca să se facă **unire**, și **nu unitate**, adecă Rutenii să nu se facă Latini; ci să rămână atașați cu riturile lor, și să trăiască cu Latinii sub un cap, și rector vicar al lui Hristos, adecă Pontificele Roman, conform simbolului credinței, care învață că Biserica catolică apostolică e una, al cărei cap suprem e Pontificele Roman succesorul Sf. Petru.

2° „Ca metropolitul să se aleagă de reuniunea arhiepiscopilor și episcopilor ruteni conform vechiului obiceiu, și să nu trebuiască să recurgă pentru consacrare la Roma, ci cum au făcut Apostolii cu Sf. Matia, ca să-i fie dată de [illegible] arhiepiscopi și episcopi.

3° „Ca metropolitul să facă profesiunea de credință cu jurământ și în special să recunoască pe Papa și primatul său și să o trimită la Roma în limba latină, greacă, ruteană, și ca aceeași profesiune să o facă arhiepiscopii și episcopii ruteni față de metropolit cu aceeași recunoaștere, căci nefiind nevoie de altceva decât de mărturisirea însăși de credință, cu recunoașterea primatului, aceasta se face mai ușor și mai explicit cu mărturisirea de credință, decât cu obligarea metropolitului să recurgă la Roma pentru consacrare, — căci frustra fit per plura quod fieri potest per pauciora.

4° „Că revenind Patriarhul din Constantinopol la unirea cu Sfântul Scaun, Rutenii și prelații lor să se reîntoarcă sub amintitul patriarh; căci cu această condiție s'ar ușura mult unirea Patriarhului însuși, în cazul că Dumnezeu ar pune acea Biserică în libertate.

„Referitor la lucrul al treilea, adecă la modul în care crede el că ar putea să înfăptuiască această operă importantă, are următoarele:

„**Întâi** în viitoarele comiții particulare vor trebui aduse înainte desordinele care se nasc (sic) între Rutenii uniți și neuniți, și se vor alege nunții terestri persoane cu autoritate și bine dispuse pentru unire.

2° Va trebui să se facă un sinod pentru împăcarea Rutenilor cu Rutenii, și pentru a cădea de acord în credința catolică fără a menționa unirea cu Scaunul Apostolic.

3° Ca regele să concează facultate de-a aduna nobilimea ruteană la amintitul sinod, și-cu pedeapsa pierderii demnității-să fie oprite turburările.

4° Pentru sinod să se facă doi președinți: unul din catolici și altul din neuniți, persoane prudente și cu autoritate.

5° Ceea ce se va decide în sinod, să se propună în comițiile generale ca să fie confirmat". (Šmurlo, II, 159-160).

Petru Movilă socotea deci că o încercare de unire ar fi putut fi încununată de succes, dacă metropolitului ucrainean Roma i-ar fi dat drepturi patriarhale. Problema patriarhatului ucrainean însă fusese discutată la Roma încă în 1638, când de teama de-a nu jigni pe patriarhul din Constantinopol, s'a crezut acolo că n'ar fi bine să se conceadă acest drept, deși în Congregația de Propaganda Fide mulți erau înclinați să o facă. Neadmițându-se această doleanță, Movilă, trăind în mijlocul luptelor confesionale ucrainene, probabil nu vedea altă cale de reușită. Și până la moartea lui, întâmplată 3 ani în urmă, lucrurile pe cât știm au rămas la acest punct.

Considerând acțiunea metropolitului Movilă, putem vedea că ea se leagă de atitudinea avută în Moldova de Petru Șchiopul, Gheorghe, Ieremia și Simion Movilă; căci și aceștia, ca și acela credeau că apartenența lor la Biserica răsăriteană o armonizează cu Biserica apuseană prezentând omagiu direct Sfântului Părinte și lăsând lucrurile nelămurite, sau dorind să încheie îndreptarea stărilor nepotrivite printr'un sinod comun, compus din Ortodocși și Catolici.

Dar atitudinea aceasta n'a fost numai personală sau regională. Dumnezeu, așezând Poporul românesc, de apartenență etnică romanică la porțile Orientului european, ca să formeze un golf în mijlocul Slavilor, desigur a avut planurile Sale. Credem că Petru Movilă a fost conștiu de înalta misiune de împăcare a Orientului cu Occidentul încredințată Poporului român. De aceea ne permitem să considerăm figura lui ca pe o înaltă expresie a românismului.

OCTAVIAN BÂRLEA

ÎNTRE RĂSĂRIT ȘI APUS

Tot așa în Răsărit vieața creștină nu prezintă un caracter uniform și nici nu s'ar putea altfel. Ortodoxia greacă, bunăoară, înclinată oarecum spre raționalizare, se apropie în chipul acesta mai mult de mentalitatea scolastică decât de nebulozitatea turbure dar adâncă a spiritualității rusești.

La fel au existat deosebiri de vederi și atitudini între Răsărit și Apus chiar înainte de Schismă; și nu ele au determinat ruptura; ele au servit cel mult de p r e t e x t (așa cum mai servesc și astăzi) pentru menținerea unor poziții depășite de vremi. Schisma, întrerupând contactul, a favorizat spiritul particularist și desvoltarea în sens unilateral a unor tendințe care cereau să se integreze reciproc. Astfel, unele aspecte ale spiritualităților din Răsărit și Apus au ajuns să fie socotite incompatibile și contradictorii când ele erau și sunt pur și simplu complimentare. De aceea o revizuire a atitudinii noastre a devenit necesară. Adevăratul spirit creștin recunoaște și primește valorile t r a d i ț i e i a u t e n t i c e oriunde s'ar găsi ele, orice haină ar îmbrăca și în orice parte a lumii s'ar fi realizat. Și nu face din propriile-și tradiții păreți de despărțire; ci punte de unire.

AL. MIRCEA

Condamnații au luat cuvântul

În cartea Doamnei Adriana Georgescu-Cosmovici, **„Au commencement était la fin"**, publicată de curând la Paris, vibrează cu neobișnuită tărie sufletul țării sfâșiate. Găsim în ea istoria îndoliată, țesută din lupte aprigi, din lacrimi și jertfe, care a început îndată după intrarea bolșevicilor în țară. Doamna Adriana Cosmovici vorbește în numele său și al celor care au rămas încă tăcuți în închisori, eroi al căror nume — cum scria cineva — nu mai este iertat nimănui să-l pronunțe. Căci România adevărată, țara doinelor și a dorului de libertate, a domnitorilor creștini și a luptătorilor ardeleni, s'a retras schingiuită în ocne, în umede celule de temnițe sau pe șantierele de muncă forțată. În această carte ne vorbește țara: **condamnații au luat cuvântul.**

E de prisos să remarcăm cât de deosebit e glasul lor de-al nostru. Când aud cum se ceartă între ei pribegii și citesc polemici fără cinste și încercări de șantaje, încerc să-mi îndrept gândul spre cei din închisori: acolo, nu aci, bate inima României. **De acolo așteptăm să ne vină într'o zi mântuirea.**

Am auzit făcându-se de multe ori apologia capetelor plecate, a destoiniciei dovedite la schimbarea „cămășilor" și „culorilor" și a puterii de „acomodare" diferitelor situații. A fost cuminte și potrivit — spun unii — că cei mulți au trecut pe față de partea comuniștilor, fără nici o încercare de rezistență formală: era singura posibilitate de a-și salva ceea ce mai era cu putință. (Ca și cum cei care s'au împotrivit, suportând consecințele, n'ar fi fost decât niște naivi neajutorați!). Dar noi uităm în acest caz că oamenii fără șira spinării n'au construit nimic durabil și n'au lăsat decât dispreț în urma lor. Comuniștii îi folosesc azi, ca să se lapede de ei mâine. Și au dreptate.

Condamnații la închisoare ori la muncă forțată ne spun cu toată tăria jertfei lor că la noi s'a păstrat și celălalt stil de vieață; că în țară a rămas nealterată credința. Ori, credința vrednică de acest nume nu admite jocuri sau compromisuri. Credința adevărată poartă un steag, care poate fi sdrențuit și ciuruit de gloanțe, dar nu poate fi nicicând călcat în picioare. Condamnații au înțeles să poarte acest steag. Cartea Doamnei Adriana Cosmovici ne face dovada că partea bună a țării se pronunță pentru ei, trăește din credința lor și le acordă tot sprijinul. Dealtfel și din alte părți suntem informați că bunii credincioși, de pildă, boicotează pe preoții semnatari ai „statutului" impus de guvern și dezertează din bisericile în care aceștia slujesc; în timp ce se grupează, cu mai mult entuziasm și în mai mare număr ca înainte, în jurul preoților care au rămas credincioși misiunii lor, cu prețul celor mai mari sacrificii. Oamenii de bine, care-și văd vieața de până acum amenințată și tezaurul sfintelor tradiții risipit, nu găsesc soluția potrivită pentru salvarea lor în arta compromisurilor și a concesiilor rușinoase, ci în credința neștirbită, mărturisită și în primejdie, după exemplul celor condamanți. Nici legile samavolnice, nici „munca de agitație", nici guvernul polițist n'au ajuns să dea tonul adevăratei opinii publice în țară; ci acești condamați prin jertfa lor tăcută rostesc cuvântul care pătrunde și cimentează adâncurile neîntinate ale sufletului în România neoficială, dar reală și adevărată.

Nu știm câți dintre deținuții de astăzi vor supravețui chinurilor de nedescris la care sunt supuși și câți își vor putea spune cuvântul după ieșirea din închisori. S'ar putea întâmpla ca unii complici ai regimului de acum rămași pe mai departe liberi, sau noii veniți, ofuscați de aureola condamnaților, să le pună în discuție credința ori să înalțe pe jertfa lor zidiri cu totul străine de spiritul care i-a animat. Fără îndoială, aceasta ar fi pentru ei o ironie mai amară decât cea care le-a venit dela dușmanii declarați. Dar dacă vrem să mai credem în mintea Românului din ceasul din urmă putem spera că și atunci li se va da mai ales lor cuvântul. Sleiți de puteri, cu trupul și cu spiritul istovit, cu vocea stinsă, ne vor putea totuși comunica adevărul esențial: **că a face politică, în răscruce, pentru a-și salva interesele personale, a câștiga și a parveni, înseamnă pur și simplu trădare.** Când e în joc însăși ființa neamului politica nu poate avea decât un singur înțeles: jertfă, pierdere, dăruire de sine. În dăruirea de sine a lor avem astăzi dovada vitalității poporului subjugat și chezășia învierii.

Ținând seama de unele speranțe dela începutul armistițiului și de mersul ulterior, din ce în ce mai tragic, al evenimentelor, Doamna Adriana Cosmovici a fixat pe drept cuvânt titlul cărții sale: **La început a fost sfârșitul.** Punându-ne nădejdea în puterea regeneratoare a jertfei condamnaților și în consecințele pe care această jertfă le va avea pentru viitor, am putea să propunem această inversiune a titlului: **„La sfârșit a fost începutul".** Sfârșitul tragic al celor care au luptat e o mărturisire de neclintită credință și din această credință comună vor răsări zorile unui nou început.

F. POPAN

SERBARE LA BUENOS AIRES

La biserica română-unită din Buenos-Aires, preoții Ion Dan și Gheorghe Rusu au organizat o foarte reușită serbare de Crăciun, la care a luat parte toată colonia românească. Grupările românești, fără deosebire de păreri, și-au dat concursul material și moral pentru excepționalul succes al serbării. După ce mai mulți copii au recitat și au cântat colinzi, D-ra Filipov, Maestrul George Boulanger, tenorul Maziliu, baritonul Lipovan și J. N. Manzatti au întreținut pe cei 300 participanți într'o atmosferă cu adevărat românească. Tombola și bufetul au fost aranjate de doamnele și domnii Marchiș, Fleșeriu și Luca.

DIN MESAGIUL DE ANUL NOU AL M. S. REGELUI MIHAI I

Români!

În pragul Anului Nou speranțele noastre sunt mari. Puterile Occidentului simt primejdia care le amenință. Pentru a-i face față, forțele lor de rezistență se organizează prin preparative făcute în comun și ating un nivel necunoscut pân'acum.

Dar cu cât lumea liberă a Occidentului devine mai conștientă de primejdia care o amenință și puternică pentru a-i face acesteea față, cu atât mai profund se simte că o jumătate a lumii nu poate rămâne la infinit subt jug și în mizerie.

Lumea nu se va simți cu adevărat liberă și în siguranță atâta vreme cât jumătatea Europei astăzi subjugată nu-și va fi redobândit independența. Pacea lumii se sprijină pe libertatea țării noastre.

INFORMAȚIUNI

Părintele Octavian Bârlea și-a încetat activitatea asistențială în Germania.

Părintele **Ivo A. Zeiger**, fostul profesor la Universitatea Gregoriană din Roma, fostul cancelar al Misiunii Vaticane și consilier al Nunțiaturii Apostolice în Germania, va prelua conducerea cunoscutei reviste STIMMEN DER ZEIT.

„An Nou", de D-l Emil Panaitescu, a fost rostit la Radio-Roma, în ziua de 1 Ianuarie.

În numărul viitor: Frédéric TAILLIEZ, „Un peuple né chrétien" (partea II).

În ziua de 9 Ianuarie a. c. s'a stins din viață Excelența Sa Andrea Cassulo, delegat apostolic la Ankara și fost Nunțiu Papal la București. Mons. Cassulo a acordat tot sprijinul moral și material cauzei românești, în timpul războiului și în perioada grea care a urmat după semnarea armistițiului.

La München, serbarea unirii principatelor române a fost ținută în sala de festivități a căminului studențesc „Newman-Haus", condus de părinții iezuți. A vorbit Profesorul universitar DR. WALTER HOFFMANN, membru onorar al Academiei Române, despre: **„Rumänien: Gedanken über sein Werden".**

În cursul lunii Decemvrie și Ianuarie s'au ținut la Paris mai multe slujbe religioase în rit românesc, la care credincioșii francezi și români s'au rugat pentru eliberarea României și pentru martirii credinței din țară. Au oficiat preoții români-uniți din Paris, în prezența unei asistențe întotdeauna numeroase. Mons. Rupp, vicarul general al Parisului pentru străini, Mons. Jobit, Mons. Richard, președintele Mișcării pentru Unirea prin Biserică, etc., au explicat credincioșilor înțelesul adânc al liturghiei românești, vorbindu-le despre țara noastră. Domnul Gerard Ștefănescu, căruia îi revine în bună parte meritul de a fi organizat aceste manifestații importante, a scris un articol în L'Homme nouveau (13 Ian. 1952) despre Biserica română-unită și despre ritul bizantino-român, transcriind câteva texte de rugăciuni în traducere franceză, pentru a completa informarea publicului.

ȘTIINȚA MODERNĂ ȘI EXISTENȚA LUI DUMNEZEU

tatele obținute în laboratoarele de experimentare a legilor atomice, pentru a confirma argumentele tradiționale bazate pe mișcarea materiei. „Omul de știință din zilele noastre — spune Papa — privind în interiorul naturii mai adânc decât înaintașul său de acum o sută de ani, își dă seama că materia anorganică . . . este însemnată cu sigilul instabilității . . . și că prinurmare existența și subsistența ei cere o realitate nematerială, care prin natura ei să fie invariabilă". Această realitate fără de care nu e posibilă o explicare a schimbării materiei este Dumnezeu, singura Ființă neschimbătoare și totuși cauza tuturor schimbărilor din univers.

O altă problemă de care s'a ocupat Sf. Părinte, servindu-se de indicațiile științei moderne, este sensul transformărilor din univers. Prin legea entropiei s'a dovedit că fiecare schimbare din natură comportă o pierdere de energie, ceea ce înseamnă că energia universală este în continuă micșorare. Acest fenomen se verifică atât în lumea universului mare cât și în experiențele atomice. Considerând în lumina legii entropiei trecutul și viitorul universului, omul de știință este silit a conclude că universul material a trebuit să aibă un început, după cum va avea și un sfârșit. Că materia este destinată la o iremediabilă distrugere se poate deduce din studiul „spiralelor nebuloase" care îndepărtându-se una de alta dau de înțeles că acum miliarde și miliarde de ani, când ele erau unite, s'a început procesul evoluției cosmice. Același lucru se poate dovedi și din vârsta scoarței pământului și din stabilitatea stelelor duble. Din descoperirile științei moderne rezultă, prin urmare, că universul material a avut un început și va avea un sfârșit. Această concluzie a științei se armonizează perfect cu exigențele credinței.

Chiar și „stahanoviștii" științei sovietice, privind schimbarea materiei, își dau seama că e necesară existența unei realități independente de contingența lucrurilor. Dar n'au putut ajunge la concluzia noastră, fiindcă s'a îngrijit „Genialul" să înlocuiască ideea lui Dumnezeu cu uriașa caricatură a chipului său, pentru care se trăește și se moare în țările supuse de bolșevici.

Pamfil CĂRNAȚIU

DIN R.P.R.

Chiaburi și **Chiaburoaice.** Ziarele din luna Decembrie și Ianuarie sunt pline de cazuri de condamnare a „chiaburilor" și a „chiaburoaicelor" din toată țara. Aceștia sunt țăranii care au reușit să-și păstreze încă pământul moștenit dela părinți, rezistând cu îndârjire campaniei de colectivizare și strângerii nemiloase a cotelor de cereale fixate drept impozit de către stat. Româia Liberă din 18 Decembrie anunță arestarea a 64 chiaburi din raionul Brăila, fiindcă au ascuns produsele care trebuiau predate statului. În comunele Scorțaru, Movila Miresei, Râmnicelul și Gropeni au fost descoperite vagoane întregi de cereale și zeci de mii de kilograme furaje ascunse de chiaburi. Acțiuni personale de ascundere a cerealelor se verifică în număr impresionant pe întrega țară. Iar când nu pot ascunde, țăranii „sabotează" campania însămânțărilor ori predau cerealele pline de gărgărițe, ca în comuna Rebișoara, raionul Năsăud. De multe ori „chiaburii" sunt ajutați în „acțiunea lor mârșavă" de agenții agricoli ai guvernului. **Ion V. Radu,** vicepreședintele comitetului executiv al comunei Dorobanțu, raionul Călărași, a îndrăznit chiar să refuze semnarea actelor de dare în judecată a chiaburilor din comună. Față de aceste „coade de topor" ale chiaburilor ziarele reperiste exaltează „acțiunea patriotică" a unor **„țărani săraci"**, puși să demaște „uneltirile chiaburilor", în schimbul unei recompense de 25% din cantitatea de cereale descoperite la aceștia. (Adecă: Pentru ridicarea nivelului de vieață a „țăranilor săraci", guvernul bolșevic recurge încă la tactica denunțurilor; în timp ce chiaburii — și cu ei țara — rezistă colectivizării, colectării, amenzilor și închisorii).

Socotitorii. În gospodăriile colective din țară a apărut breasla roșie a **„socotitorilor"** însărcinați să numere capetele de animale, veniturile, pierderile și zilele de lucru ale gospodăriilor colective. Comuniștii i-au botezat „socotitori", dar „socoteala" lor tot românească a rămas. **Pentru lipsa de interes** în numărarea și pastrarea bunurilor gospodăriei agricole" — spune **România Liberă** din 15 Nov. — o seamă din ei au fost amendați și închiși. (Cu amendă și închisoare nu-și vor schimba oamenii „socoteala" și „interesul", ci cu reintoarcerea la proprietatea privată).

Culturale. Cu ocazia distingerii d-sale cu Medalia de aur a Păcii, de către congresul mondial partizanilor din Varșovia Mihail Sadoveanu a declarat, între altele: „Cultura — cum a spus marele Stalin — e cea mai puternică armă a lumii muncitoare și are, fără îndoială, drept coordonată, lupta pentru pace". Drept aceea, toți responsabilii din partidul comunist se sbat, în felul lor, să facă cultură. În a doua jumătate a lui Novembrie, profesoarele dela liceul de fete din Rădăuți le-au pus pe eleve să adune 1 350 kg fer vechiu, pentru a le iniția în cultura fizică. În regiunea Mureș, raionul Sângiorgiul de Pădure, se dă o deosebită atenție atragerii țiganilor în activitatea culturală (a șatrei). La 2 Decembrie a sosit la Peking delegația guvernului din R. P. R., sub conducerea ministrului N. Popescu-Doreanu, pentru a încheia un pact cultural între Republica Populară Chineză și R. P. R. Acordul funcționează perfect. Mao-Tse-Tung nu știe românește, iar comuniștii români sunt „chinezi" în ale culturii. (România Liberă, 7 Dec. 1951).

G. A. T.

ALIANȚĂ

„O deosebită atenție trebue dată problemelor **alianței** clasei muncitoare cu **țărănimea muncitoare.** Să se arate țăranilor cu fapte și cu cifre, ajutorul multilateral pe care l-au primit și-l primesc din partea clasei muncitoare și a regimului de democrație populară".

Și noi care credeam că cel puțin țăranii golani („țăranii muncitori") sunt convinși de binefacerile care i-au năpădit și că deci nu mai e nevoie să se așeze agenții cu convingerea pe ei!

SANCȚIONARE

„Scânteia" anunță că în urma unui . . . act cultural (citește: **denunț!**) Comitetul executiv al Sfatului popular al regiunii București, făcând un control la prăvăliile „demascate", **„a amendat** precum urmează: Gheorghe Zaharia 200.866 lei; Petre Paraschiv 200.299 lei. Procesele-verbale au fost înaintate secției financiare a raionului Vidra **pentru darea deciziei de amendare** și **încasarea** amenzilor".

Simplu! Comitetul executiv **amendează.** Fiscul **redactează decizia** și **încasează.** O nedumerire numai: de ce să încaseze fiscul și nu comitetul? Pentru redactare, da: aci e nevoie de oameni de meserie. Dar pentru încasare? GER

„1/4 DER ERDE" redă, pentru scopuri de propagandă, o convorbire între o englezoaică (membră a unei delegații de femei în vizită la Moskva) și rusoaica Nina Ledenejewa (lucrătoare la fabrica „Jawa" din Moskwa).

Întrebare: Dacă D-ta vrei, poți să-ți cumperi, de pildă, o găină?

Răspuns: Îmi cumpăr ce e pe gustul meu! (Și dacă propagandistelor rusoaice le place mai mult „cosacul" decât găina, de ce să cumpere, mă rog, găină?).

DATE

„1/4 DER ERDE", revista de propagandă sovietică în Germania de Vest, recent apărută (Jahrgang 1, Heft 1, 15 Dez. 1951), publică un articol al Prof. Univ. Dr. Heinrich Brandweiner (Graz) intitulat **„Die Russische Kirche".** În numitul articol profesorul austriac povestește ce a văzut în Rusia. A văzut, anume, că în catedrala patriarhiei din Moskwa au fost prezenți la slujbă „peste 1200 oameni". Și trage concluzia: „Der Augenschein zeigte uns also, daß es in der Sowjetunion christliche Gottesdienste gibt und daß offenbar in die Kirche gehen kann, wer will".

Dar profesorul n'a vrut să se mulțumească numai cu ce a văzut: a vrut să aibă informații cât mai complete despre biserica ortodoxă rusă. A mers, deci, la izvoare: la deținătorii secretelor. A întrebat, a notat. Din datele culese, ne împărtășeste și nouă o parte. (Pentru dragostea de adevăr). Din ce publică dânsul, redăm, la rându-ne, următoarele:

a) Statul sovietic -spune Prof. Brandweiser- nu se amestecă în vieața internă a bisericii. În toate chestiunile importante **Patriarhul lucrează de acord cu Consiliul pentru trebile bisericii ortodocse ruse,** de pe lângă Președinția Consiliului de miniștri.

b) În Rusia există 90 Eparhii. Acestea nu au toate episcopi: numărul total al arhiereilor fiind **75.**

c) Hotărîri în marile probleme ia numai Sinodul. Acesta se compune din **Patriarh** (președinte), din cei **trei mitropoliți** (Kiew - Stalingrad, Kolomna și Krutițij) și din **4 episcopi.** Ceilalți episcopi nu au cuvânt.

d) **Învățământ religios nu există în Rusia.** Instrucția religioasă se face prin predica pe care preotul o ține în biserică. În întreaga Rusie există 8 seminare **teologice.** Acestea dau anual un număr de 36 candidați la preoție. (Pentru trebuința celor 90 eparhii!).

e) Potrivit unui vechiu obiceiu rusesc **nu există registru de botezați,** așa că numărul creștinilor nu poate fi știut.

f) În **URSS este permisă cununia religioasă;** tot așa și **slujba îngropării.** Ele nu sunt **obligatorii** însă pentru fiii bisericii ortodoxe.

Acestea sunt datele seci; aceasta este tot ce se poate afirma pentru cauză. Presupunând că toate afirmațiile de mai sus ar fi riguros exacte, din ele putem ușor descifra următoarele:

A) că în URSS 8 **(opt) episcopi hotărăsc de soarta bisericii, de comun acord cu Sfatul de pe lângă Guvernul sovietic.** Cine sunt cei 8 episcopi? Sunt cei decorați de guvern pentru conducerea războiului de partizani.

B) **Învățământul religios a fost abolit.**

C) **că în URSS nu se mai botează.** (Se știe că în uniunea sovietică biserica nu mai are voe să facă **prozeliți:** asta ar însemna acțiune de subminare a statului).

D) că în biserica ortodoxă din URSS **cununia la biserică nu este obligatorie.**

Totul e în bună ordine: 20-30 de ani și totul se va fi stins! (Rămâne doar biserica subterană, care nu se va stinge nicicând).

Interesante sunt și pozele pe care ni le pune înainte revista de propagandă. Viteazul patriarh Alexei, de pildă, ca și mitropolitul de lângă el, nu mai poartă de piept **cruce;** ci doar engolpion (sau ceva asemănător). Vestmintele sunt însemnate, încă, cu semnul biruitoarei cruci. Până când?

JOC DE CUVINTE

Pastorul Martin Niemöller s'a înturnat, fericit, din călătoria făcută la Moskva: succesul a fost peste așteptări!

Se știe că lupta de azi a neînfricatului pastor din vremea lui Hitler are două țeluri: 1.) **evitarea, cu orice preț, a unui războiu** între Vest și Est; 2.) dacă totuși războiul va izbucni, popoarele atacate să nu se apere cu săbii, sau cu alte unelte tăioase, ci numai **„cu sabia duhului"** (das Schwert des Geistes). Înarmat cu aceste două idei creștinești pastorul a dat fuga mai întâi la Washington. N'a avut succes. Mai marii nu l-au luat în serios: nici nu l-au primit. Secretarii l-au făcut să înțeleagă că dacă armatele lui Stalin vor mai năvăli peste popoare pașnice, **va fi războiu;** iară războiul acesta nu va fi purtat „cu sabia duhului", ci cu săbii de oțel. Mâhnit, pastorul a plecat la Moskva. Aci a fost cu totul altfel!

Iosif Vissarionovici — șiret că tăcutul pământ — înțelegând că pastorul, cu trecerea anilor, a redevenit nevinovat ca **pruncii,** l-a întâmpinat cu toată ruseasca dragoste. La întrebarea Nr. 1 Iosif a răspuns: **nu vreau războiu; ci pace!** (Aceeași borbă i-a spus-o și viteazul Alexei, patriarhul Moskvei). La întrebarea Nr. 2 (chestia cu sabia duhului) i s'a spus, cu juruință, că Rusia vrea să „libereze" popoarele lumii **numai cu sabia duhului (rusesc);** că dacă popoarele nu se vor opune cu săbii de oțel, **nu va fi războiu** cât va fi lumea lume.

Pastorul s'a bucurat ca un prunc. S'a înturnat acasă (precum i-au spus Irod) și ajuns aci acuză Occidentul — guverne, biserici, presă — că pregătește popoarele pentru a se opune, cu oțel și fier, acțiunii de liberare pe care le-o dorește înțeleptul Iosif Vissarionovici. Și că, prinurmare, **Occidentul provoacă războiul.**

Prunceasca logică a pastorului Niemöller se pare că nu va mai lăsa nepăsători pe oamenii de răspundere ai Germaniei. Fiindcă atunci când deții o înaltă demnitate eccleziastică nu-ți mai este îngăduit să-ți exprimi, cu sgomot, puncte de vedere personale. Chiar dacă acestea sunt cu totul pruncești. (Adecă **nevinovate**).

G. R.

ÎNDREPTAR apare odată pe lună. Redacția și Administrația: Dr. Flaviu Popan, München 5, Kapuzinerstraße 38. DEUTSCHLAND, US-ZONE.

Druck: Freisinger Tagblatt, Freising